

Redegørelse af 14/ 5 1997 om landdistrikterne (Redegørelse nr. R 23).

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

1. INDLEDNING

Landdistrikternes udviklingsmuligheder er i de senere år for alvor kommet på den politiske dagsorden.

Regeringen fremlagde således i 1993 en handlingsplan for landdistrikterne, der indeholder en bred vifte af initiativer, som skal fremme erhvervsudvikling, service og bosætning på landet. Målet er at skabe en selv bærende udvikling, der ikke er baseret på øgede passive overførsler.

Sidste forår nedsatte regeringen som opfølgning på en forespørgselsdebat to nye udvalg om landdistrikterne. Landdistriktsudvalget under Indenrigsministeriet har haft til opgave at analysere landdistrikternes udviklingsvilkår og foreslå initiativer, som vil fremme udviklingen på landet. Et udvalg under Trafikministeriet har specifikt analyseret trafikken på landet og til de små øer og skitseret nogle muligheder for, hvordan trafikken på landet bedre lever op til målsætningerne om et optimalt, fleksibelt og miljørigtigt transportsystem. De to udvalg har netop afgivet betænkning.

Herudover har regeringen i sin nye landsplanredegørelse »Danmark og europæisk planpolitik« sat fokus på landdistrikternes vilkår.

Sigtet med regeringens første landdistriktsredegørelse er på denne baggrund at gøre status for landdistrikternes udvikling og fremlægge regeringens initiativer for landdistrikterne.

2. ET FÆLLES ANSVAR FOR LANDDISTRIKTERNES UDVIKLING

Landdistrikterne spiller en væsentlig rolle for samfundsudviklingen – befolkningsmæssigt, økonomisk, socialt og kulturelt.

Knap en femtedel af befolkningen bor på landet, mere end en tredjedel af arbejdspladserne inden for landbrug og fiskeri ligger på landet, og landkommunerne har omkring 10 pct. af arbejdspladserne inden for fremstilling og service.

Desuden har livsformen i landdistrikterne mange værdifulde kvaliteter. Det fremgår af en befolkningsundersøgelse, som Landdistriktsudvalget har fået gennemført, at der er et betyde-

ligt tilflytningspotentiale til landdistrikterne, især blandt de yngre byhusstande. Land- og byboere lægger vægt på de samme værdier ved at bo på landet: At der er plads og frisk luft, at man kan bo tæt på naturen i rolige omgivelser, at man kommer hinanden mere ved, og at børnene her har de bedste opvækstvilkår.

På baggrund af landdistrikternes samfundsmæssige betydning ønsker regeringen at understrege det fælles ansvar, som Folketinget og regeringen samt de enkelte lokalsamfund, kommuner og amtskommuner har for at fremme udviklingen på landet.

Folketinget og regeringen skal skabe gode rammer for landdistrikterne gennem den generelle økonomiske politik og initiativer på udvalgte indsatsområder som offentlig service og erhvervsudvikling. Den mere målrettede indsats går på tværs af ministerier. Der er derfor behov for et fortsat tværministerielt samarbejde med henblik på at fremme udviklingen på landet.

Det er de enkelte lokalsamfund, kommuner og amtskommuner, der skal igangsætte mange af de konkrete initiativer, der er forudsætning for bosætning og erhvervsudvikling i landdistrikterne. Kommunerne og amtskommunerne står således for hovedparten af den offentlige service og planlægningen af de fysiske rammer i landdistrikterne. Samtidig er det lokale engagement af afgørende betydning for de fleste kultur- og fritidsaktiviteter på landet, ligesom etablering af nye virksomheder kræver private igangsættere.

3. LANDDISTRIKTERNES UDVIKLINGSVILKÅR

3.1 Den økonomiske og befolkningsmæssige udvikling

Det økonomiske opsving gennem de senere år har ikke mindst været til fordel for landdistrikterne.

En undersøgelse gennemført af Landdistriktsudvalget viser, at landkommunerne – defineret som kommuner med under 3.000 indbyggere i den største by – gennemgående har haft en lavere ledighedsprocent end bykommunerne siden foråret 1994. I vintermånederne januar og februar 1997 har ledighedsprocenten dog været en smule højere i landkommunerne end i bykommunerne, men korregeret for sæsonudsving er ledigheden fortsat lavest i landkommunerne.

Desuden har væksten i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger været højere i landkommunerne end i bykommunerne i perioden 1990-1997. I denne periode er udskrivningsgrundlaget pr. indbygger således steget med næsten 39 pct. i landkommunerne, mens det kun er steget med knapt 32 pct. i bykommunerne.

Herudover er befolkningstilbagegangen i landkommunerne standset, og landkommunerne har endda haft en vækst i indbyggertallet i de seneste år.

Der er god grund til at glæde sig over denne udvikling. Det rører dog ikke ved, at nogle landkommuner står over for særlige problemer. De trængte landkommuner, der ligger langt fra regionale erhvervscentre, har i perioden 1984-1992 oplevet en befolkningstilbagegang, et faldende antal lokale arbejdspladser og en kun relativt svagt stigende beskæftigelse.

3.2 Erhvervsudviklingen

Erhvervsstrukturen i Danmark har i de senere årtier bevæget sig i retning af færre arbejdspladser inden for landbrug og fiskeri og flere arbejdspladser inden for serviceerhvervene.

Denne udvikling har bevirket, at landkommunerne har mistet ½ pct. af deres arbejdspladser fra 1985 til 1993, mens der i landet som helhed har været en stigning i antallet af arbejdspladser på knapt ½ pct. Landkommunerne har dog haft en større vækst i såvel antallet af industriarbejdspladser som antallet af servicearbejdspladser end landet som helhed.

Det er dog ikke alene erhvervsstrukturen, der har betydning for beskæftigelsesmulighederne i landdistrikterne. Det har også virksomhedernes konkurrencedygtighed og udviklingsmuligheder, som bl.a. bestemmes af arbejdskraftens uddannelsesbaggrund.

Undersøgelser viser, at arbejdsstyrkens formelle uddannelsesniveauer er lavere i landkommunerne end i bykommunerne. Situationen er dog langt fra fastlåst, da der er en del familier, som efter endt uddannelse flytter på landet. Blandt andet flytter par med en lang videregående uddannelse i betydeligt større omfang til landkommunerne end par, hvor begge ikke har en videregående uddannelse.

Mulighederne for godstransport har ligeledes betydning for virksomhedernes konkurrencedygtighed og udviklingsmuligheder. Udvalget om trafikken på landet og til de små øer vurderer, at godstransportsystemerne i landdistrikterne fungerer effektivt, baseret på en tæt og vel-

udbygget vejinfrastruktur, hvor der kun er få begrænsninger i fremkommeligheden. Bortset fra hovedlandevejene er trafikbelastningen på vejene i landdistrikterne generelt lav, og den tunge, men beskedne godstrafik har ikke væsentlig betydning for nedbrydningen af vejnettet.

Et forhold, der gentagne gange og fra flere sider har været peget på i debatten om udviklingsmulighederne i landdistrikterne, er kreditvilkårene.

Indenrigsministeriet har på denne baggrund udarbejdet en redegørelse om realkredit- og pengeinstitutternes udlånspraksis og service over for kunder i landdistrikterne. Denne redegørelse tyder ikke på, at der generelt er tale om diskrimination fra realkredit- og pengeinstitutternes side over for hverken erhvervs- eller privatkunder i landkommunerne. Der er dog i nogen grad en sammenhæng mellem de lånevilkår, pengeinstitutterne tilbyder, og virksomhedernes størrelse. Det kan måske bidrage til at forklare, hvorfor små og mellemstore virksomheder i landdistrikterne til tider føler diskrimination fra pengeinstitutternes side.

3.3 Befolkningens levevilkår

Landdistriktsudvalgets analyser viser, at der er relativt begrænsede forskelle i udvalgte familietypers rådighedsbeløb efter bl.a. skat og boligudgifter mellem land- og bykommunerne. De lave udgifter til ejerboliger kan endog give familier på landet større forbrugsmuligheder end familier i byerne.

Disse analyser medregner dog ikke transportomkostninger. For sammenlignelige grupper på landet og i byerne er der ikke den store forskel i størrelsen af de årlige transportomkostninger. På grund af større bilhold på landet bruger landbefolkningen dog i gennemsnit mere pr. person på transport end bybefolkningen.

Hvis man helt specifikt ser på konsekvenserne af de grønne afgifter, viser beregninger på visse forudsætninger, at erhvervslivet som helhed stort set belastes ens af grønne afgifter i land- og bykommunerne. Dette dækker dog over variationer mellem erhvervene, herunder mellem energilette og energitunge erhverv. Husholdningerne i landkommunerne betaler samlet set 20 pct. mere i grønne afgifter pr. indbygger end husholdningerne i bykommunerne bl.a. som følge af forskelle i boligernes type, opvarmningsform og gennemsnitlige alder.

Der er i gennemsnit ikke væsentlige forskelle i tidsforbruget på transport mellem land og by. Landbefolkningen transporterer sig med det samme gennemsnitlige tidsforbrug længere end bybefolkningen, fordi bilbruget er mere udbredt på landet, og fordi den gennemsnitlige rejsehastighed dermed er højere på landet end i byen. Rejsetiden med bil til de større indkøbscentre er ligeledes næsten ens for land- og bybefolkningen, mens bybefolkningen generelt har mindre rejsetid til den lokale indkøbsmulighed.

Herudover har Landdistriktsudvalget og Udvalget om trafikken på landet og til de små øer analyseret den offentlige og private service i landdistrikterne.

Landkommunerne har på en række områder noget lavere udgifter til serviceydelser end bykommunerne. Det gælder bl.a. udgifterne til børnepasning, ældreomsorg samt kultur- og fritidsaktiviteter. Det fremgår dog ikke af udgiftsniveauet, om efterspørgslen efter kommunal service blot er lavere i landkommunerne end i bykommunerne, eller om der er et udekket behov. Der er en tendens til, at udgifterne til børnepasning samt kultur- og fritidsaktiviteter i land og by nærmer sig hinanden.

Når det gælder detailhandlen, er handlen med udvalgsvarer ikke overraskende koncentreret i bykommunerne, mens forskellen mellem land- og bykommunerne er knapt så markant for dagligvarehandlen. En stor del af landsbyerne har dog mistet den sidste dagligvarebutik i de seneste 15 år.

I landdistrikterne har den lokale og regionale kollektive trafik kun en beskedent markedsandel. Mange landkommuner har i dag et lokalrutenet, der primært omfatter den lovbundne skolekørsel, da efterspørgslen er for lille og for spredt til, at det økonomisk er forsvarligt at tilbyde en fast rutebetjening.

4. REGERINGENS INITIATIVER TIL UDVIKLING AF LANDDISTRIKTERNE

4.1 Målsætning

Landdistrikternes udvikling kan vanskeligt ses isoleret fra udviklingen i både de mindre og større bysamfund. Landdistrikter og bysamfund er her i landet meget ofte hinandens forudsætninger, både kulturelt og økonomisk. Uden fortsat bevågenhed fra staten, amtskommunerne og kommunerne vil udviklingen på landet og i

byerne dog ikke nødvendigvis foregå på en afbalanceret måde.

Efter regeringens opfattelse er gode beskæftigelsesmuligheder i – eller tæt ved – landdistrikterne en forudsætning for at fastholde serviceniveauet og befolkningsgrundlaget på landet. Den erhvervmæssige udvikling i landdistrikterne bør baseres på en bred vifte af erhverv og brancher, således at landdistrikterne ikke bliver afhængige af skift i konjunkturer og forbrugsvaner.

I sidste ende er det befolkningens valg af bosætning, som afgør fremtiden for landdistrikterne, herunder også den økonomiske udvikling. Ved siden af beskæftigelsesmulighederne er det i den forbindelse af afgørende betydning, at der i landdistrikterne er en rimelig adgang til serviceydelser. Det gælder tilgængeligheden til privat service, f.eks. indkøbsmuligheder, men ikke mindst et tilfredsstillende udbud af offentlig service som børnepasning, skoler, ældreomsorg samt kultur- og fritidsaktiviteter.

Herudover er det regeringens holdning, at nye virksomheder og boliger på landet bør etableres i tilknytning til eksisterende landsbysamfund, således at der skabes sammenhængende bebyggede områder og åbne landområder uden bymæssig bebyggelse.

4.2 Midler

Regeringens indsats over for landdistrikterne vil både omfatte initiativer, der vedrører den generelle økonomiske politik, og initiativer på udvalgte indsatsområder.

4.2.1 En fortsat økonomisk fremgang

Som tidligere nævnt har det økonomiske opsving ikke mindst været til fordel for landdistrikterne. Omvendt kan konjunkturtilbageslag ramme særligt hårdt på landet.

Hvis landdistrikternes positive økonomiske udvikling skal fastholdes, er en fortsat fremgang i dansk økonomi en vigtig forudsætning. En stram finanspolitik, der understøtter en stabil økonomisk udvikling og på længere sigt nedbringer den offentlige gæld og udlandsgælden, er derfor også nødvendig i lyset af ønskerne for landdistrikternes udvikling.

Den generelle økonomiske politik må kombineres med en strukturpolitisk indsats, der bl.a. øger aktiveringsindsatsen og arbejdsstyrkens kvalifikationer samt tilskyndelserne til at arbejde. Den faldende gennemsnitlige tilbagetrækningsalder og tilpasningen til den øgede inter-

nationale konkurrence udgør endvidere nogle af de væsentligste problemstillinger for strukturpolitikken.

4.2.2 Regeringens målrettede initiativer og overvejelser

Det er regeringens opfattelse, at der på udvalgte områder er baggrund for en forstærket indsats til udvikling af landdistrikterne.

Kommunernes og amtskommunernes rolle i landdistrikterne

Kommunerne og amtskommunerne har et væsentligt ansvar for at fremme udviklingen i landdistrikterne, da de står for hovedparten af den offentlige service og planlægningen af de fysiske rammer på landet. Det er derfor vigtigt, at de enkelte kommuner og amtskommuner formulerer en kommunal politik for landdistrikterne. Den kommunale politik bør omfatte de mål, som kommunen og amtskommunen har sat for udviklingen i landdistrikterne, samt en beskrivelse og en prioritering af de lokale og regionale initiativer til udvikling af landdistrikterne.

Regeringen vil på denne baggrund tage kontakt til Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen, således at de enkelte kommuner og amtskommuner opfordres til at udforme en kommunal politik for landdistrikterne.

Tværkommunalt samarbejde kan på nogle områder skabe en mere hensigtsmæssig opgavevaretagelse og bidrage til, at den kommunale service i landdistrikterne videreudvikles. Regeringen vil derfor søge at skabe større opmærksomhed om de fordele, der kan ligge i tværkommunalt samarbejde, gennem information og ved tilskud til forsøgsprojekter fra Indenrigsministeriets kommunale særtilskudsmidler.

De fleste trængte landkommuner har mulighed for at opnå støtte til udviklingsprojekter fra EU's strukturfonde under Mål 5b- og Mål 2-programmerne. For kommuner med et svagt indtægtsgrundlag kan det imidlertid være vanskeligt at skaffe nødvendig kommunal finansiering til disse projekter.

Regeringen vil på denne baggrund undersøge muligheden for at etablere en pulje, hvor kommuner kan ansøge om støtte til kommunal finansiering af udviklingsprojekter under Mål 5b- og Mål 2-programmerne. Puljen vil blive finansieret af bloktilskuddet og oprettet i tilknytning til den pulje, der er afsat til særligt vanskeligt stillede kommuner.

Transport i landdistrikterne

Trafikken i landdistrikterne er i vid udstrækning ensbetydende med biltransport. Biltransport repræsenterer en fleksibel og hensigtsmæssig transportform for de befolkningsgrupper i landdistrikterne, som har adgang til bil, og det er næppe muligt at tilbyde disse befolkningsgrupper en kollektiv betjening, der kan konkurrere med bilen i fleksibilitet, rejsehastighed og miljøvenlighed. På grund af biltransportens store betydning er det vigtigt, at der opretholdes en tilfredsstillende vejinfrastruktur på landet.

Det er på denne baggrund regeringens holdning, at der bør ske en udbygning af det allerede etablerede samarbejde mellem stat og kommuner om vejvedligeholdelsen. Det kan bl.a. ske gennem indsamling og bearbejdning af nøgletal om det kommunale vejnets tilstand og ved assistance omkring etablering af netværk blandt vejteknikere for at styrke viden- og erfaringsudveksling.

Det er samtidig regeringens holdning, at der gennem fleksible trafikløsninger skal sikres et basisudbud af kollektiv trafik for de befolkningsgrupper, der ikke har bil. En mulighed, der bør undersøges nærmere som supplement til telebusser mv., er større brug af de eksisterende taxier, herunder bedre planlægning og udnyttelse af den store mængde offentligt betalt taxikørsel, der foregår i landdistrikterne.

Det er gennem en række konkrete forsøg gennemført af Trafikministeriet blevet påvist, at der er mulighed for at skabe en mere fleksibel og kundevenlig busbetjening i landområderne. Regeringen opfordrer derfor amtskommunerne og kommunerne til at tage initiativer til at fremme udbredelsen af sådanne betjeningsformer i landområderne.

Desuden er der behov for en øget koordinering mellem forskellige kollektive transportmidler som bus og tog. Det kan bl.a. ske gennem regionale kollektive trafikplaner i de enkelte amtskommuner. Derved kan den samlede økonomiske indsats fra det offentlige anvendes til at sikre den bedste samlede kollektive trafikbetjening. Det er endvidere vigtigt, at de forskellige organisations- og byrdefordelingsmodeller indrettes således, at den enkelte landkommune har et tilstrækkeligt økonomisk incitament, såfremt den ønsker at forbedre serviceniveauet i den lokale kollektive trafik.

Regeringen har netop fremlagt sin handlingsplan for trafiksikkerhed. På baggrund af de forholdsvise mange ulykker i landdistrikterne bør

der gennemføres en særligt målrettet indsats her, bl.a. ved udarbejdelse af lokale handlingsplaner for trafikikkerhed i landkommunerne. En del af de puljemidler, der skal sikre gennemførelsen af regeringens handlingsplan, vil derfor blive anvendt til at løse problemer i landdistrikterne. Det er regeringens opfattelse, at der bør gennemføres en særlig indsats for børnenes trafikikkerhed på landet, bl.a. i forbindelse med cykling til skole og fritidsaktiviteter. Dette kan f.eks. ske ved anlæg af cykelstier og andre trafikikkerhedsfremmende foranstaltninger.

Med hensyn til færgefarten til de små øer har regeringen netop foreslået, at staten giver ydelsesstøtte ved lån til færgeinvesteringer. Ydelsesstøtten er baseret på det såkaldte tredelingsprincip, der indebærer, at stat, amtskommune og kommune hver finansierer en tredjedel af færgeinvesteringerne. Desuden bliver der etableret en tilskudsordning for kommuner med et svagt beskatningsgrundlag og store udgifter til færgeinvesteringer.

Detailhandel i landdistrikterne

I de senere årtier er der sket en betydelig koncentration af detailhandlen. Denne udvikling er et særligt problem for mange landdistrikter, der ikke blot mister den lokale indkøbsmulighed, men også ofte et mødested for beboerne.

Folketinget vedtog i 1995 regeringens forslag til ændring af lukkeloven, der ikke mindst har været til gavn for landdistrikterne. Den nye lukkelov giver de mindre dagligvarebutikker, som ofte ligger på landet, mulighed for at holde længere åbent end de store butikker. Det har medført, at de mindre butikker har fået en betydelig omsætningsfremgang og dermed bedre overlevelsesmuligheder.

Herudover har Folketinget netop vedtaget regeringens forslag til ændring af planloven, der også vil kunne medvirke til at sikre indkøbsmuligheder i eller tæt ved landdistrikterne. Efter lovforslaget skal kommuner og amtskommuner ved planlægning til butiksformål fremme et varieret butiksudbud i mindre og mellemstore byer samt i de enkelte bydele i de større byer. Lovforslaget har til formål at sikre, at det fortsat og i stigende omfang vil være muligt at handle også i mindre og mellemstore byer og vil dermed imødegå tendensen til koncentration af detailhandlen.

Stalddørssalg og »rullende forretninger« er to indkøbsmuligheder, der i høj grad er knyttet til landdistrikterne. Regeringen vil sikre, at regler-

ne for stalddørssalg bliver lempet, således at stalddørssalg også kan omfatte vegetabiliske produkter fra nærliggende gårde, der i kraft af f.eks. deres beliggenhed selv vil have vanskeligt ved at afsætte produkterne.

Desuden vil regeringen nærmere overveje, hvordan reglerne i næringsloven vedrørende »rullende forretninger« kan lempes med henblik på at forbedre dagligvareforsyningen til områder, hvor der ikke længere er grundlag for en fast butik.

Herudover bør det nærmere undersøges, hvilke muligheder der er for at udvikle nye koncepter for detailhandel i landdistrikterne og styrke butikkernes overlevelsesmuligheder, f.eks. ved at tildele butikkerne opgaver for lokalsamfundet. En eksisterende mulighed er drift af postbutik. På dette område er der netop er indgået en ny rammøftale, som vil give de fleste postbutikker en væsentlig indtægtsfremgang.

Erhvervsudvikling i landdistrikterne

Erhvervslivet i landdistrikterne er præget af små og mellemstore virksomheder. Regeringens initiativer over for disse virksomheder har derfor særlig betydning for beskæftigelsesmulighederne på landet.

Administrative opgaver udgør en væsentlig byrde for specielt mindre virksomheder og er med til at begrænse deres udviklingsmuligheder. At lette virksomhedernes administrative byrder har derfor gennem længere tid været prioriteret af regeringen. Regeringen sætter nu en handlingsplan i gang, der skal sikre, at alle indberetninger til det offentlige inden 3 år kan foretages elektronisk. Målet med regeringens indsats er, at virksomhedernes fremover kun skal indberette oplysninger én gang.

Små og mellemstore virksomheder kan mangle ansvarlig kapital til at gennemføre perspektivrige udviklingsprojekter. Derfor har regeringen foreslået, at staten i en to-årig periode giver tilsagn om nye garantirammer til udviklingsselskaber, hvilket indebærer, at staten dækker halvdelen af eventuelle tab, når udviklingsselskaber investerer i mindre virksomheder. Samtidig vil regeringen sænke kravet til udviklingsselskabernes egenkapital, med henblik på at der etableres flere nye selskaber, som vil sikre et alsidigt udbud og dermed skabe bedre finansieringsmuligheder for de mindre virksomheder. Regeringens forslag muliggør etablering af selskaber med særlig regional eller branchemæssig specialisering.

Landboturisme kan også medvirke til at fremme beskæftigelsesmulighederne i landdistrikterne og samtidig bidrage til udnyttelse af eksisterende bygninger på landet. Det er i dag ikke muligt at afskrive på investeringer i landbrugsejendomme til brug for landboturisme – i modsætning til investeringer i hoteller og kroer. Regeringen vil derfor – i forbindelse med en genfremsættelse af forslaget om ny afskrivningslov – nærmere overveje muligheden for i et klart defineret omfang at tillade afskrivninger i forbindelse med indretning af landbrugsejendomme til brug for landboturisme.

Som følge af strukturudviklingen er der mange overflødiggjorte landbrugsbygninger, der kunne anvendes af nye virksomheder på landet. Regeringen vil på denne baggrund få undersøgt, hvilke barrierer der forhindrer, at virksomheder anvender overflødiggjorte landbrugsbygninger. Desuden vil der blive udarbejdet informationsmateriale om de eksisterende muligheder for uden tilladelse at anvende overflødiggjorte landbrugsbygninger til erhvervsformål.

Med henblik på at fremme erhvervsudviklingen i landdistrikterne vil regeringen endvidere tage initiativ til, at der sker en lempelse af skilt-ningsreglerne, således at virksomheder får udvidede muligheder for at opsætte mindre oplysningskilte i det åbne land, ligesom det vil blive overvejet at lempe formkravene for disse skilte.

Uddannelsesmulighederne i landdistrikterne

Det er vigtigt, at befolkningen på landet har gode uddannelses- og efteruddannelsesmuligheder.

Undervisningsministeren har igangsat en undersøgelse, der bl.a. skal analysere de unges ønsker med hensyn til uddannelsesinstitutionernes geografiske placering samt kortlægge og analysere uddannelsesinstitutionernes faktiske placering og de eksisterende styringsmæssige muligheder. Undersøgelsen omfatter de videregående uddannelser. Regeringen vil på baggrund af denne undersøgelse nærmere overveje, hvordan regionale hensyn i højere grad kan indgå ved beslutninger om uddannelsesinstitutioners placering.

I landdistrikterne kan der være behov for at etablere tværgående institutioner, som integrerer skole og daginstitution, således at faciliteter og personalemæssige ressourcer kan anvendes så fleksibelt som muligt. Der er i dag ikke

mulighed for at etablere en fælles brugerbestyrelse for tværgående institutioner, som omfatter skole og daginstitution. Regeringen vil derfor sikre, at spørgsmålet om fælles brugerbestyrelse tages op til konkret drøftelse med henblik på en nærmere vurdering af behovet for ændringer i lovgivningen.

Anvendelse af informationsteknologi i landdistrikterne

Informationsteknologien kommer til at spille en stor rolle for beskæftigelses- og uddannelsesmulighederne i landdistrikterne.

Regeringen udsender til efteråret en IT-politisk handlingsplan, som vil indeholde en række initiativer vedrørende informationsteknologi, der kan forbedre udviklingsmulighederne i landdistrikterne.

Det skal bl.a. være lettere at opnå adgang til offentlig information og service, uafhængigt af tid og sted. Ulemperne ved at bo eller arbejde langt fra offentlige institutioner mindskes ved at gøre den enkelte borger mindre afhængig af fysisk nærhed til forvaltningen. Derfor vil regeringen fremme mulighederne for offentlig service via Internettet.

Et meget perspektivrigt område er hjemmearbejde. Hvis hjemmearbejde virkelig slår igennem, vil det blive attraktivt for flere mennesker at bo i landdistrikterne – ikke mindst i ø-samfund og andre udkantsskibe.

Regeringen vil på denne baggrund fremme forskning og forsøg vedrørende hjemmearbejde, specielt på områder, hvor virksomhederne ikke på egen hånd kan forventes at tage initiativer. Mere specifikt har regeringen foreslået, at PC'ere, som stilles til rådighed af arbejdsgiver, fritages for beskatning. Denne skattemæssige lempelse vil uden tvivl være til gavn for visse typer af hjemmearbejdspladser.

Udvikling og øget anvendelse af fjernundervisning vil bl.a. muliggøre mere voksen- og efteruddannelse i eget hjem og på lokale virksomheder og studiecentre. Fjernundervisning kan således understøtte erhvervsudvikling og bosætning i landdistrikterne.

Regeringen har på dette område bl.a. etableret et Center for Teknologistøttet Uddannelse, der dels fungerer som et nationalt videnscenter, dels støtter fjernundervisning og andre teknologistøttede undervisningsformer. Regeringen har derudover iværksat en række initiativer omkring informationsteknologi og uddannelse. Undervisningsministeren har i april 1997 givet

Folketinget en skriftlig redegørelse herom. Regeringen vil sikre, at forsøg med fjernundervisning og teknologistøttet undervisning i øvrigt videreføres.

Boliger og byfornyelse i landdistrikterne

For at kunne fastholde og tiltrække familier til landdistrikterne er det væsentligt, at boligerne på landet tilpasses familiernes forskelligartede behov.

Regeringen har derfor som opfølgning på forsørgsdebatten om landdistrikterne øremærket 200 mio. kr. af byfornyelsesmidlerne i 1997 til genbrug og renovering af boligmassen i landsbyer og landdistrikter. Af de 200 mio. kr. er 20 mio. kr. afsat til en række byfornyelsesforsøg i landsbyer og landdistrikter.

Desuden har regeringen fremsat forslag til ny forsørgslov, der gennem særlige bygningsforbedringsudvalg fra 1998 på en nem og ubureaukratisk måde kan sikre bygningsforbedring i landsbyer og landdistrikter.

På realkreditområdet har regeringen aftalt med Realkreditrådet, at der skal udarbejdes en statistik om realkreditudlån i landdistrikterne. Realkreditrådet forventer at offentliggøre den første statistik i foråret 1998. Herefter vil statistikken blive udgivet én gang årligt.

Forsøgsvirksomhed i landdistrikterne

På tværs af disse indsatsområder er der behov for forsknings- og forsøgsprojekter, som kan vise nye veje for udviklingen i landdistrikterne.

Indenrigsministeriets Landdistriktspulje har i perioden 1994-1997 ydet tilskud til en række perspektivrige forsknings- og forsøgsprojekter. Projekterne spænder fra erhvervsudvikling og beskæftigelsesfremme over miljøforbedringer og ressourcebesparelse til kultur- og fritidsaktiviteter.

Det er derfor regeringens holdning, at Land-

distriktspuljen – eventuelt med visse justeringer – skal videreføres efter 1997. Og hermed også Indenrigsministeriets Landdistriktsgruppe, som er blevet et væsentligt forum for udveksling af synspunkter mellem landdistrikternes repræsentanter, regeringen og offentligheden.

Herudover kan de enkelte kommuner og amtskommuner gennem forsøg afprøve nye muligheder og metoder for at forbedre den kommunale service på landet. Regeringens Forsøgskontaktudvalg vil – for at udbrede kendskabet til disse forsøg og de opnåede resultater – gennemføre en kortlægning af de kommunale forsøg i landdistrikterne og udarbejde en forsøgsvejviser, der vil indeholde en overskuelig oversigt over forsøgene.

5. SAMMENFATNING

Alt i alt er det regeringens vurdering, at der er en positiv udvikling i gang i landdistrikterne. Det gælder centrale forhold som ledigheden og væksten i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger. Desuden er befolkningstilbagegangen i landkommunerne standset. Samtidig er der dog trængte landkommuner, som står over for særlige problemer.

I denne landdistriktsredegørelse har regeringen fremlagt en række initiativer, der vil bidrage til en fortsat positiv udvikling i landdistrikterne.

Regeringen ser frem til den kommende tids debat om disse initiativer mellem Folketingets partier samt de enkelte lokalsamfund, kommuner og amtskommuner.

Hermed slutter redegørelsen.

Redegørelse af 16/5 1997 om regeringens udlændingepolitik

(Redegørelse nr. R 24).

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

I maj 1993 fremlagde regeringen sin første handlingsplan for en overordnet samlet politik på udlændingeområdet.

På nuværende tidspunkt, hvor der er forløbet fire år efter fremlæggelsen af handlingsplanen, og hvor de fleste af de dengang fremlagte forslag er gennemført, finder regeringen anledning til at gøre status og redegøre for nogle af de mange initiativer og resultater, der er opnået på udlændingeområdet i perioden 1993 til 1997.

Regeringen afgiver samtidig en særlig redegørelse om jugoslaverlovgivningen og forløbet af fredsprocessen i det tidligere Jugoslavien. Derudover fremlægger integrationsudvalget resultatet af sit arbejde i en omfattende betænkning.

Regeringens udlændingepolitik hviler på et humanistisk grundsyn. Regeringen arbejder for på den ene side at sikre grundlaget for at give opholdstilladelse til flygtninge og nære familiemedlemmer til personer, der bor her i landet.

På den anden side vil regeringen undgå, at andre – der ikke har et sådant særligt grundlag for ønsket om opholdstilladelse her i landet – forhindres i gennem misbrug af den danske udlændingelovgivning at opnå et uberettiget ophold her i landet.

Regeringens udlændingepolitik kan nærmere beskrives i følgende seks målsætninger:

- udlændinge, der ansøger om opholdstilladelse i Danmark, skal behandles human og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt
- misbrug af udlændingelovgivningen skal begrænses mest muligt
- udlændinge, der har fået opholdstilladelse i Danmark, skal ved egen indsats og gennem undervisning, opkvalificering og på anden måde sikres en reel mulighed for integration i det danske samfund
- racediskrimination og tilløb hertil skal forebygges og bekæmpes med alle til rådighed stående midler
- de ressourcer, som Folketinget har afsat til udlændingeområdet, skal anvendes så rationelt og effektivt som muligt – bl.a. ved fortsat nedbringelse af sagsbehandlingstiden.
- udlændinge, der har opholdstilladelse i Danmark, og som ønsker at vende tilbage til hjemlandet, skal motiveres og støttes.

Disse målsætninger skal samlet sikre bred opbakning til den danske udlændingelovgivning og det humanistiske grundsyn, der ligger til grund for regelsættet.

I. GENNEMFØRTE INITIATIVER

1. Effektiviseret og forbedret sagsbehandling

1.1. Indledning

Det er en af regeringens højtprioriterede målsætninger at nedbringe den samlede gennemsnitlige sagsbehandlingstid på udlændingeområdet, navnlig i asylsager.

I 1994 opstillede Indenrigsministeriet derfor en målsætning om en halvering af den samlede gennemsnitlige sagsbehandlingstid for asylsager, der behandles i normalproceduren, hvor der meddeles afslag, fra ca. 20 måneder til ca. 10 måneder fra registrering af den pågældende som asylansøger til udrejse.

For asylsager, der afgøres efter åbenbart grundløs-proceduren, opstillede Indenrigsministeriet i januar 1995 en målsætning om en nedbringelse af sagsbehandlingstiden i disse sager til 30 dage fra registrering til udrejse.

Siden 1993 er sagsbehandlingstiderne på asylområdet blevet reduceret, og udlændingemyndighederne er på vej til at nå målet.

I de følgende afsnit redegøres der for de lovændringer og administrative tiltag, der er blevet gennemført med henblik på at effektivisere sagsbehandlingen.

1.2. Effektiviseringer i Flygtningenævnet

Sagsgangene i Flygtningenævnet er gennem en lovændring i sommeren 1995 blevet forenklet og i forbindelse med en styrkelse af sekretariatsbetjeningen af nævnet effektiviseret betydeligt. Flygtningenævnet består nu i alle sager af fem medlemmer – mod tidligere tre eller syv medlemmer –, således at en tidskrævende fordeling af sagerne på små og store nævn undgås.

1.3. Indsats mod forhaling af sagen

Adgangen til at få udsat udrejsefristen i forbindelse med efterfølgende ansøgning om humanitær opholdstilladelse, anmodninger om genoptagelse af en sag eller indbringelse af sagen for Folketingets Ombudsmand er blevet begrænset ved ændringer af udlændingeloven i juni 1994 og januar 1995.